

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ «РУЙНУВАННЯ» ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ В КОНТЕКСТІ НЕЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В роботі надано аналіз господарсько-правової діяльності українських технологічних парків в спеціальному режимі господарювання в контексті розвитку, а фактичного занепаду інноваційної сфери. Доведено, що існує необхідність оновлення українського законодавства в частині інноваційної діяльності, в першу чергу, щодо режиму діяльності технологічних парків. Обговорюються необхідні законодавчі зміни для покращення становища.

В работе предоставлен анализ хозяйственно-правовой деятельности украинских технологических парков в специальном режиме деятельности в контексте развития, а фактического упадка инновационной сферы. Доказано, что существует необходимость обновления украинского законодательства в части инновационной деятельности, в первую очередь, относительно режима деятельности технологических парков. Обсуждаются необходимые законодательные изменения для улучшения положения.

In this work the analysis of economic and legal activities for Ukrainian technological parks in a special regime of doing business development, but the real decrease of innovations is given. It is proved that there is strong necessity of Ukrainian legislation's for renovation in the part of innovative activity primarily concerning the regime of technological parks. There are considered necessary legislative changes for improvement of situation.

В умовах безпрецедентного загострення кризи та міжнародної конкуренції за ринки збуту на успіх можуть сподіватися тільки ті країни, які здатні до створення інноваційного виробництва. Саме таким шляхом йдуть високорозвинені країни, тому прорахунки і провина українських реформаторів в недооцінюванні процесів, що відбуваються у розвинутих країнах, з роками стають очевидними. При цьому кожна країна має унікальне поєднання менталітету свого населення, природно-географічних умов та наявної матеріально-технічної бази та інших факторів, які є основою її економіко-правового життя. Однак все ж таки треба пам'ятати, що

активний розвиток інноваційної діяльності можливий лише за активної державної підтримки, бо можливість швидкого прибутку на випуску нового продукту є досить проблематичною. Особлива увага з боку держави до наукової сфери у всіх країнах пояснюється саме важливістю науково-технічного прогресу. Відзначена важливість проявляється в значних і різноманітних видах державної підтримки. Світовий досвід свідчить про те, що використовуються різні способи державної підтримки та стимулювання інноваційної діяльності в залежності від цілей і завдань держави. Досить ефективним є стимулювання розвитку інноваційної діяльності в країні через господарсько-правове регулювання, в першу чергу, через створення спеціальних режимів господарювання для певних інноваційних структур, наприклад технологічних парків. Такий режим діяльності для технологічних парків було досить вдало започатковано в свій час й в Україні [1]. Більше того, Україною було проголошено інноваційний шлях розвитку, який потребує створення спеціальної інноваційної інфраструктури, відповідного законодавства, нормативно-правових документів для супроводження та практичної реалізації такого курсу, а також спеціальних режимів господарювання, й не тільки для технологічних парків. Так, інноваційну модель розвитку було визначено в посланні Президента України Верховній Раді «Європейській вибір. Концептуальні основи стратегії економічного розвитку на 2002 – 2011 роки» як другий за значенням стратегічний пріоритет для України [2]. Такі кроки потребують деталізації процесу, яким можна було б цілеспрямовано й ефективно керувати, не покладаючись лише на дію ринкових регуляторів. Крім того, було розроблено стратегію економічного та соціального розвитку України на 2004 – 2015 рр. «Шляхи європейської інтеграції». Основою курсу, спрямованого на запровадження інноваційної моделі розвитку країни, мало бути утвердження України як високотехнологічної держави [3].

Однак цього, на жаль, не відбулося. Зараз за результатами діяльності держави в інноваційній сфері можна стверджувати, що відбулося лише декларування намірів, в тому числі й правове. Таке декларування в цілому мало негативні наслідки, бо вводило в оману суспільство і блокувало розвиток держави.

Не дивлячись на розуміння проблеми багатьма політиками, державними діячами і вченими, сьогодні мова вже йде не про утримання на якомусь рівні інноваційного розвитку, а про те, щоб знову увійти у перелік країн, які є технологічно спроможними.

Більш реальною стає перспектива того, що Україна через кілька років спіткнеться з проблемою неспроможності власного науково-технічного та інноваційного потенціалу забезпечити потреби країни.

Слід відзначити, що господарсько-правовим питанням державного регулювання, в тому числі і в інноваційній сфері, присвячували свої роботи ряд авторів (В. Мамутов, Ю. Атаманова, О. Святоцький та інші). Існують чимало робіт в галузі інновацій та діяльності технологічних парків і автора цієї статті, в тому числі й правової спрямованості. Роботи були надруковані в різні роки, однак досі не втратили актуальності (див., наприклад [4-9]).

Стаття присвячена господарсько-правовому аналізу діяльності українських технологічних парків в спеціальному режимі господарювання в контексті розвитку інноваційної сфери.

Сьогодні добре відомо, що глобальна конкуренція й обмеженість ресурсів, зростаюча складність інновацій та їх системність змушує підприємства ухвалювати нову стратегію інноваційних розробок, бо сьогодні будь-яке велике міцне підприємство, що займається інтенсивною розробкою технологій, самотужки не може справитися з внутрішньою реалізацією і фінансуванням інноваційних проектів, які виступають у вигляді системних досліджень і винахідництва як за причин науково-технічної, так і фінансової спроможності. Нові технології потребують відповідного обладнання, кваліфікованих кадрів, фінансових витрат тощо.

Існує об'єктивна необхідність у державній підтримці наукових досліджень і передових напрямків розвитку, оскільки приватно-підприємницький сектор має менші в порівнянні з державою фінансові можливості та здатний забезпечувати розвиток лише окремих, пов'язаних із конкретною підприємницькою діяльністю проектів. Науковий проект ще підлягає доведенню до інноваційного продукту, і малому і середньому бізнесу самостійно тут не впоратися, бо потрібні достатньо великі інвестиції на проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, придбання відповідного обладнання, виготовлення дослідних зразків тощо без гарантування отримання швидкого прибутку.

Важливість відомих викликів часу для країни акцентувалася у червні 2007 р. на парламентських слуханнях «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації» [10]. На них було відзначено, що в країнах із розвинутою економікою 85-90 % приросту ВВП забезпечується за рахунок ви-

робництва та експорту наукомісткої продукції. При цьому частка України на ринку високотехнологічної продукції сягає лише 0,1 %. За оцінкою світового економічного форуму, Україна посідала лише 77-ме місце за індексом конкурентоспроможного зростання серед 80 країн, серед яких проводилися відповідні розрахунки.

Незважаючи на стагнацію в інноваційній сфері, в Україні ще частково залишився збереженим науково-технічний та промисловий потенціал в окремих галузях: оборонній промисловості (радіоелектронне стеження, радіолокація, засоби наведення високоточної зброї, системи бронетанкової техніки, системи протиповітряної оборони); енергетичному атомному машинобудуванні, в якому Україна має більше 12 % світового ринку; авіаційному та енергетичному турбінобудуванні, де в Україні більше 43 % високотехнологічного експорту; ракетній, авіаційній та космічній техніці, де Україна є учасником великої кількості міжнародних проєктів; технології надвисоких частот, де Україна посідає одне з цільних місць у світі; технології кристалічних матеріалів для мікроелектроніки та сонячної енергетики тощо.

При наявності все ще великого інтелектуального потенціалу слід відзначити, що він використовується вкрай неефективно. З іншого боку, причиною неефективності управління інноваційною сферою є розпорошення і дублювання управлінських функцій між кількома центральними органами виконавчої влади: Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України, Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України, Міністерством промислової політики України, Міністерством аграрної політики, Міністерством економіки України, які беруть участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної інноваційної політики. Залишається значною кількістю розпорядників державних коштів у науково-технічній сфері, що також призводить до їх неефективного використання.

Слід відзначити, що занепад технологічних парків почався з приходом до влади в Україні «помаранчевої» команди, у більшості членів якої геть відсутнє інноваційне мислення, за те присутня досить низька інноваційна культура. Внаслідок численних бюрократичних перепонів з боку виконавчої влади в 2005-2009 рр. практично було загальмовано діяльність усього інноваційного процесу, в тому числі діяльність технологічних парків. Сильний негативний вплив цих років продовжує проявлятися і до нинішнього часу. Фактично, не зважаючи на чинне законодавство щодо інноваційної

діяльності, в цілому, та спеціальних режимів діяльності технологічних парків, зокрема, в останні роки як сама інноваційна діяльність, так і інноваційне виробництво значно скоротилися: сьогодні вони в країні ледь помітні. Єдиною реально чинною інноваційною структурою в Україні фактично залишалися тільки технологічні парки: лише технопарки офіційно реалізовували інноваційні проекти за стратегічними пріоритетними напрямками інноваційної діяльності та мали якусь незначну фінансову підтримку держави. Однак таких проектів всього існує не більше кількох десятків. Так, на 1 березня 2011 р. перелік чинних проектів, що реалізуються за пріоритетними напрямами діяльності технологічних парків і включені до державного реєстру, налічував 17 проектів при такій же кількості технологічних парків, внесених в преамбулу чинного Закону [1]. Ці дані підтверджуються офіційними показниками на сайті Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України.

Оскільки зниження інноваційного рівня в Україні було доведено до критичної позначки, виправлення справ потребує суттєвого терміну. Для того, щоб повернутись на інноваційний шлях розвитку, держава повинна регулювати розвиток ринкових інститутів-організацій усіма можливими економічними, правовими і політичними засобами, а інноваційна спроможність має відігравати домінуючу, а можливо і вирішальну роль у формуванні кола учасників конкуренції у майбутньому. В іншому випадку гарантується довічне відставання країни в глобальному економічному світі.

Правове розуміння цієї проблеми означає, що державна інноваційна діяльність в аксіології права має займати провідне місце в інноваційному законодавстві. В Україні державна інноваційна політика має формуватися та залишатися не «на папері», а з урахуванням тенденцій інноваційного розвитку провідних технологічно розвинених країн, де ця політика має аксіологічні пріоритети, в тому числі і правові [11].

Інноваційна модель є якісно новим ступенем на шляху еволюції економічних систем, наступною за ринково-конкурентною моделлю, та багато в чому така, що заперечує останню. Уявляється, що недоліки у сфері формування інноваційної економіки в більшості пострадянських країн обумовлені тим, що Україна і Росія, були орієнтовані на свідомо неконкурентну в умовах суспільства знань ринкову модель розвитку, тоді як актуальною для країни

була модель, яка заснована на абсолютно інших закономірностях і принципах взаємодій, а саме – модель інноваційного розвитку (див. також [12]). Конкурентно-ринковий механізм стає серйозною перешкодою для інноваційного розвитку в цілому, коли в умовах економіки, яка побудована на знаннях, вартість одержання нових знань стрімко зростає, і відповідно ринково-конкурентна модель швидко втрачає свою актуальність через дублювання витрат на інноваційні розробки.

Враховуючи це, була розроблена «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» на виконання Постанови Верховної Ради України від 17 лютого 2009 р. № 965-VI «Про проведення парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [13]. Такі слухання відбулися 17 червня 2009 року з обговореннями, прийняттям відповідних рекомендацій та наступними публікаціями [14].

Можна погодитися з опонентами інноваційного розвитку країни в тому, що існує багато спірних і нерозглянутих проблем. Однак, очевидно і те, що йде відкрите гальмування процесу, про що свідчить сам факт реальної відсутності прогресу в інноваційному розвитку України, хоча його декларування йде вже багато років. Ігнорування законодавства в інноваційній сфері призвело до повного занепаду цієї сфери в Україні. Таким чином, існує необхідність оновлення українського законодавства в частині інноваційної діяльності, в першу чергу, щодо режиму діяльності технологічних парків. Саме ставлення української влади до технологічних парків на протязі останніх років призвело до їх повного занепаду в розумінні реальних інноваційних структур, які сприяють розвитку інноваційного виробництва.

Автором був проведений аналіз літературних джерел показав, що як в країнах, що розвиваються, так і в технологічно розвинених країнах, витрати на оборону складають в середньому такий же відсоток валового внутрішнього продукту (ВВП); також співрозмірні відсотки від ВВП, які витрачаються на освіту і охорону здоров'я. Однак витрати на розвиток інновацій відрізняються на порядок. Так, за даними ЮНЕСКО технологічно розвинені країни витрачають на це до 5 % валового національного продукту, а країни, що розвиваються менш 0,2 %, тобто у 20 і більше разів менше [15]. В результаті сьогодні сім провідних держав світу, володіючи менш ніж півсотнею макротехнологій контролюють більше 80 %

світового ринку продукції. Провідне місце серед них займають США, на друге місце висувалася Німеччина, третє місце належить Японії [16]. Усунення України від участі в інноваційному процесі призвело до занепаду економіки країни та до прискорення процесів її руйнування. Відзначимо, що саме від стану інноваційної діяльності в країні залежить рівень економічного розвитку держав в XXI ст. Необхідна відмова від завідомо неконкурентної в епоху знань моделі розвитку, заміна її на актуальну інноваційну модель, яка побудована на зовсім інших закономірностях і принципах взаємодії, ніж ті, що видавала українська влада в останні роки. Ігнорування законодавства в інноваційній сфері на протязі останніх семи років призвело до повного занепаду цієї сфери в Україні. Це в той час, коли в розвинутих країнах, не дивлячись на світову економічну кризу, інноваційна сфера у світі продовжує фінансуватися і розвивається ще активніше. В Україні, на жаль, існує неузгодженість законодавства в інноваційній сфері, насамперед з корпоративним, інвестиційним, податковим, соціальним законодавствами, відсутнє супроводження прогресивних норм законів відповідними підзаконними актами, які забезпечили б їх практичне введення в дію, спостерігається непослідовність дій держави щодо підтримки суб'єктів інноваційної діяльності, і як результат відбулося значне зниження інноваційної активності підприємств та загальне погіршення інноваційної культури суспільства. До цього часу в країні так і не створено належної системи прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку. розвиток національної інноваційної системи шляхом надання першочергової підтримки підсистемі генерації знань з метою збільшення кількості проведених наукових досліджень і розробок. Це привело до виникнення невідповідності результатів наукових досліджень і розробок вимогам і потребам національної економіки і переорієнтації вітчизняного науково-технічного потенціалу на задоволення потреб інноваційного розвитку економік інших держав. Крім того, вже сьогодні формування і реалізація державної інноваційної політики у відповідних галузях економіки здійснюється відповідними органами виконавчої влади самостійно, що дублює їх функції і ускладнює процес рішення окремих стратегічних питань розвитку національної інноваційної системи.

Не дивлячись на деякі позитивні зусилля, що робляться державою і суспільством, зупинити розвиток негативних явищ в інноваційній сфері так і не вдається. Занепад інноваційної сфери

в Україні є очевидним і глибоким, не зважаючи на різнобічні парламентських слухання, постанови на рівні нормативно-правових актів тощо. Про це свідчить погіршення стану інноваційної сфери як після внесених в них змін, так і якості самих законів щодо розвитку інноваційної діяльності – Законів України «Про інноваційну діяльність», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» тощо, а також виконання конкретного зміненого чинного законодавства.

Згідно із Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» спеціальний режим діяльності поширюється на технологічні парки, назву яких винесено в преамбулу цього Закону. Однак, з самого прийняття Закон «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» був приречений на внесення змін, бо з ними пов'язувалося кожне нове розширення переліку технопарків. Так, з дня надання чинності цьому закону в 1999 році, зміни в нього вносилися: у 2001 році – Законом № 2743-III від 4 жовтня 2001 року; в 2002 році – Законом № 3118-III від 7 березня 2002 року; у 2004 році – Законом № 1702-IV від 11 травня 2004 року; у 2005 році – Законом № 2505-IV від 25 березня 2005 року; в 2006 році – Законом № 3333-IV від 12 січня 2006 року. Дійсно, перші зміни були пов'язані тільки з розширення переліку технопарків. Після цього вони ще доповнювалися й іншими принциповими питаннями організаційно-правового характеру: вимогами щодо організаційно-правової форми, органів регулювання, порядку реєстрації проектів, оподаткування, і нарешті, зміною самого спеціального режиму діяльності технологічних парків, прелюдією до якої був більше року мораторій на саму діяльність технопарків. Так, Закон від 25 березня 2005 р. «Про внесення змін у Закон України «Про державний бюджет на 2005 рік» і в деякі інші законодавчі акти України» фактично усунув спеціальний режим діяльності технологічних парків. Поновлений цей режим був в 2006 році Законом № 3333-IV, але вже зовсім у іншому вигляді – без основної пільги – звільнення від сплати податку на додану вартість. Фінансова підтримка, як це прописано в цьому Законі (ст. 6) залишилася пільгою «на папері», фактично ніякої фінансової підтримки технологічним паркам України після прийняття нової редакції Закону так і не надавалося, а цільові субсидії згідно ст. 7 Закону є досить незначними. При цьому їх весь час намагалися максимально скоротити, хоча добре відомо, адресна фінансова допомога технопаркам мала надаватися на підставі

згаданого вище Закону, а субсидія як допомога є безповоротною і її отримання відбувається відповідно до чинного законодавства. Нічого принципово нового не внесло й прийняття Податкового кодексу (ПК). Пропозиції, які були запропоновані, в тому числі й при участі автора цієї статті відповідним департаментом МОН України (нині він входить до складу Держінформнауки України) були вилучені в остаточній редакції ПК. Досі залишаються лише запропонованими до профільного Закону [1] зміни, які б сприяли вирішенню проблеми, а саме повернення Закону [1] істотного робочого стану, тобто мова йде не більше як про пропозиції. З метою виправлення ситуації, підвищення ефективності науково-технічної та інноваційної політики, впровадження вітчизняних науково-технічних розробок та забезпечення випуску високотехнологічної інноваційної продукції слід встановити технопаркам наступні стимули:

- надання державної підтримки інноваційним проектам технопарків щодо звільнення від сплати податку на додану вартість нового устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні;

- зарахування на спеціальні рахунки, відкриті в територіальних органах Державного казначейства України, у строки, встановлені цим Кодексом та іншими законодавчими актами, суми податку на додану вартість, нарахованого в порядку, встановленому Законом України "Про податок на додану вартість" по операціях з поставки виконавцями проектів технологічних парків товарів (виконання робіт, надання послуг) в Україні, пов'язаних з реалізацією проектів технологічних парків за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків.

Таким чином, використання зарахованих на спеціальні рахунки коштів має здійснюватися виключно на науково-технічну та інноваційну діяльність відповідно до статті 8 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», а саме, на:

- проведення наукових, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків;

- створення, розвиток, модернізацію та реконструкцію науково-технологічних, експериментальних та дослідно-промислових дільниць, у тому числі на інструменти, обладнання та устаткування, що використовуються для цілей інноваційної діяльності;

підготовку конструкторської та технологічної документації, технічних умов, технічних проектів та витрати на підготовку виробництва інноваційної продукції;

- патентування розробок, придбання прав на об'єкти права інтелектуальної власності (патентів, ліцензій на використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау тощо);

- накладні та поточні витрати (на матеріали, технічне забезпечення тощо), що виникають у ході інноваційної діяльності;

- придбання обладнання, устаткування та інших засобів виробництва, пов'язаних з впровадженням інновацій;

- науково-організаційну діяльність керівного органу технопарку, проведення та участь у роботі наукових, науково-технічних конференцій, семінарів та виставок, публікацію результатів наукових досліджень за пріоритетними напрямками діяльності технологічних парків.

Отже, нинішня фіскальна політика України, що ґрунтується на засадах ринкового фундаменталізму, не враховує таку специфічну особливість інноваційної діяльності, як значні затрати й високий рівень ризику при створенні інновацій та виведенні інноваційної продукції на ринок.

Таким чином, через 20 років незалежності мова йде не про утримання на якомусь рівні інноваційного розвитку, а про те, щоб знову увійти у перелік країн, які є технологічно спроможними. Більш реальною стає перспектива того, що Україна через кілька років спіткнеться з проблемою неспроможності власного науково-технічного та інноваційного потенціалу забезпечити потреби країни – інноваційна сфера залишилася практично зруйнованою.

Одним із найсуттєвіших недоліків правового поля, в якому відбувалося становлення інноваційної діяльності, є відсутність чіткого визначення на законодавчому рівні структури та принципів функціонування задекларованої інноваційної моделі розвитку економіки України. Проїшло достатньо років, коли було прийнято Закон України «Про інноваційну діяльність» із наступними змінами до нього [17]. Зміни до Закону вносилися у 2002 році – Законом № 380-IV від 26 грудня 2002 року; в 2003 році – Законом № 1344-IV від 27 листопада 2003 року; у 2005 році – Законом № 2505-IV від 25 березня 2005 року; кожний раз вносячи обмеження чи погіршуючи його. Призупинення в 2003 році дії безпосередньо пункту 3 розділу "Прикінцеві положення" зазначеного Закону призвело до невизначення відповідних положень у податковому законодавстві

(Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств», Закон України «Про податок на додану вартість», Закон України «Про оплату за землю», Закон України «Про єдиний митний тариф»), яке має виняткову компетенцію. Пізніше, у 2005 році Законом України № 2505-IV всі відповідні норми щодо пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності були вилучені із Закону. Після чого він фактично став недієздатним.

В країні існує законодавча норма фінансування науки та інновацій, яка з року в рік не виконується. Невиконання її порушує господарчий правопорядок в країні, створює умови для нестачі коштів на інноваційну діяльність. В цілому серед основних факторів, які перешкоджають здійсненню інноваційної діяльності, домінують здебільшого фінансово-організаційні і господарські фактори. Постійний, безперервний рух інновацій вимагає створення належних умов для його практичної та цілеспрямованої правової реалізації. Проте такий рух має не завжди чітко визначений напрямок, що в свою чергу вимагає створення належних умов для просування в будь-яких умовах суспільного розвитку. При цьому забезпечення безперервності інноваційної діяльності можливо лише шляхом створення в державі відповідних умов для цього через формування відповідного правопорядку. Однак досі немає гармонії між нормами інноваційного законодавства, особливо між Господарським кодексом України і Законами «Про інноваційну діяльність» і «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків». За останні роки у галузі інноваційної діяльності та інноваційного законодавства в кращу сторону майже нічого не змінилося. Лише визначення загальних необхідних норм та меж здійснення інноваційної діяльності поруч із встановленням розумних законодавчих обмежень щодо здійснення інноваційної діяльності дозволить забезпечити належний рівень інноваційного розвитку у законодавчо встановлених межах. Тільки в результаті такої дії правових норм виникає правопорядок. Він має відповідати стану упорядкованості суспільних відносин, що регулюються правом, в тому числі й в інноваційних взаємовідносинах в суспільстві. Сьогодні по факту можна говорити, що він досить вдало використовувався для знищення українських законодавчих інноваційних робіт.

Таким чином, сьогодні нормативно-правова база інноваційної діяльності визначається як досить суперечлива. Крім того, неповною мірою відповідає засадам економіки, що ґрунтується

на знаннях. Недосконалість правової бази інноваційної діяльності на сьогодні посилює практика призупинення окремих статей чинних законів законодавчими або підзаконними актами. На сьогодні в Україні відсутні дієві механізми державного стимулювання залучення коштів господарюючих суб'єктів до фінансування наукових досліджень і розробок. Все це свідчить про потребу у подальшій оптимізації механізмів державного стимулювання інноваційної діяльності в Україні. Необхідні пропозиції щодо запровадження ефективних економічних стимулів, спрямованих на підвищення інноваційної активності вітчизняних підприємств. А це практично неможливо без активної участі в процесі як держави, так і окремих вчених-інноваторів, які сьогодні ніяк не стимулюються державою.

Література:

1. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 16 лип. 1999 р. № 991-XIV (зі змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – Ст. 363.
2. Послання Президента України Верховній Раді України «Європейський вибір. Концептуальні основи стратегії економічного розвитку на 2002 – 2011 роки» // Урядовий кур'єр. – 2002. – 4 черв. – С. 1.
3. Шляхи інноваційного розвитку України / А. В. Табачник, В. Г. Кремінь, А. М. Гуржій та ін. – К.: Людопринт Україна, 2004. – 544 с.
4. Василенко М. Д. Деякі проблеми менеджменту в контексті інноваційної моделі розвитку України / М. Д. Василенко // Політичний менеджмент. – 2003. – № 1. – С. 59-67.
5. Василенко М. Д. Генезис адміністративно-правового супроводження інноваційної діяльності в Україні: технологічні та наукові парки / М. Д. Василенко // Наук. вісник Чернівецького університету. Правознавство: зб. наук. праць / Чернівці: Червона Рута. – 2006. – Вип. 365. – С. 64-69.
6. Василенко М. Д. Адміністративно-правовий аналіз розвитку інноваційних процесів в державі: технопарки та технополіси / М. Д. Василенко // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. – О.: Фенікс. – 2007. – Вип. 31. – С. 167-174.
7. Василенко М. Д. Адміністративно-господарський статус суб'єктів інноваційної діяльності в контексті розвитку технологічних парків / М. Д. Василенко // Наукові праці Одеської національної юридичної академії: зб. наук. пр. – О.: Юрид. л-ра. – 2009. – Т. 8. – С. 286-295.

8. Василенко М. Д. Створення національної інноваційної системи та її правове забезпечення / М. Д. Василенко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – О.: Юрид. л-ра. – 2010. – Вип. 53. – С. 163-171.
9. Василенко М. Д. Встановлення та розвиток господарського порядку в інноваційній сфері: до відродження українських технопарків / М. Д. Василенко // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 193-197.
10. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації» від 27 черв. 2007 р. № 1244-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 46. – Ст. 525.
11. Василенко М. Д. Державна інноваційна діяльність в розумінні аксіології права / М. Д. Василенко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – О.: Юрид. л-ра. – 2008. – Вип. 40. – С. 215-220.
12. Барышева Г. А. Инновационный фактор и интеллектуальный ресурс в динамизации экономики России / Г. А. Барышева; под ред. Ю. С. Нехорошева. – Томск: Изд-во Томск. ун-та, 2001. – 223 с.
13. Постанова Верховної Ради України «Про проведення парламентських слухань "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів"» від 17 лют. 2009 р. № 965-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 30. – Ст. 439.
14. Парламентські слухання «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» // Інтелектуальна власність. – 2009. – № 7. – С. 4-8.
15. Салам А. Проблемы науки, передовой технологии и развития / А. Салам // Мир науки. – 1989. – Т. 33. – № 1. – С. 21-24.
16. Байнев В. Ф. Переход к инновационной экономике в условиях межгосударственной интеграции / В. Ф. Байнев, В. В. Саевич. – Минск: Право и экономика, 2007. – 180 с.
17. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04 лип. 2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.